

JAK

Jord Arbejde Kapital

Bladet

**ER DER EN NY
KRISE PÅ VEJ?**

Martha Petersen, side 4

**BEHOVET FOR EN
PENGEREFORM**

Uffe Madsen, side 6

**GRUNDLÆGGENDE FEJL
I PENGESYSTEMET**

Oversat fra svensk JAK blad

JAK *bladet*

Medlemsblad for JAK Danmark

Det er JAK Danmarks formål gennem oplysning at rejse en bevægelse for gennemførelse af folkets menneskelige og økonomiske frigørelse – samt arbejde for oprettelse af praktiske funktioner til gennemførelse af dette formål.

Landsforeningens adresse er:

Herningvej 37, 8600 Silkeborg
Tlf. 24 98 86 81
www.jak.dk
E-mail: landsforeningen@jak.dk
Kontortid:
Mandag, tirsdag og onsdag kl. 10.00 – 13.00
Torsdag kl. 14.00 – 17.30

Ansvarshavende redaktør:

Lis Poulsen

Redaktionsudvalg:

Lis Poulsen. Tlf. 24 98 86 81
E-mail: jak-bladet@jak.dk
Poul Busk Sørensen. Tlf. 61 72 82 30
E-mail: pbusks@mail.dk
Uffe Madsen. Tlf. 40 36 31 75
E-mail: UffeMadsen@mail.tele.dk
Jakob Mikkelsen. Tlf. 20 20 70 50
E-mail: Jakob.Mikkelsen@mail.dk
Niels Erik Bach Boesen. Tlf. 20 23 63 47
E-mail: neb@bachboesen.dk
Martha Petersen. Tlf. 86 81 16 11
E-mail: mmp@folkesparekassen.dk

Henvendelse til Landsforeningens ledelse:

Formand: Jakob Mikkelsen,
Spættevej 10, 6851 Janderup
Tlf. 20 20 70 50
E-mail: Jakob.Mikkelsen@mail.dk

Næstformand: Morten Schjøtt,
Rødamsvej 30, 5856 Ryslinge
Tlf. 63 67 00 18
E-mail: m.schjoett@mail.dk

Sekretær: Chresten Ibsen,
Hvedebjergvej 92, 8220 Brabrand,
Tlf. 31 65 01 89
E-mail: chib@chib.dk

Udpeget af pengeinstitutterne:

Kurt Poulsen, Folkesparekassen
Bo Nielsen, Østervrå
Lis Poulsen, Funder

I N D H O L D

3 Økologi – Pengeskabelse – Rentefri Samfundsbank
Jakob Mikkelsen

4 Er der en ny finansiell krise på vej?
Martha Petersen

6 Behovet for en pengereform
Uffe Madsen

8 Hvad gør Goldman Sachs for samfundet?
Kim Valentin

9 Grundlæggende fejl i pengesystemet
Oversat fra svensk af Uffe Madsen

12 Læserbrev: Rentefrie penge
Henry Nielsen

13 Svar på Henry Niensens læserbrev
Uffe Madsen

15 Garantinformation fra Folkesparekassen

19 Mikrolån – aktiv fattigdomsbekæmpelse

22 Mindeord
Rigmor Rasmussen

22 Et sidste farvel til Axel Matthiessen
Bo Nielsen

23 Thorleif Skjødt ny direktør i Fælleskassen
Peter Højgaard Pedersen

Foto på forsiden:
Havnefronten i København,
fotograferet fra Operaen.

Deadlines
Nr. 3 udkommer primo juli 2014
Deadline 15. maj 2014

Eftertryk velkommen
ved kildeangivelse.
Indholdet i de enkelte artikler
udtrykker ikke nødvendigvis
Landsforeningen JAKs holdning.
Henvendelse ang. medlemskab,
abonnement, artikler og annoncer:

JAK bladet
Redaktør
Lis Poulsen, Husumvej 5,
8600 Silkeborg
Tlf. 24 98 86 81
E-mail: jak-bladet@jak.dk

Økologi – Pengeskabelse – Rentefri Samfundsbank

Af Jakob Mikkelsen, formand for JAK Danmark

Det kan ind imellem være svært at være frontløber. Ikke kedeligt, men svært og til tider ensomt. Det ved vi i JAK! Men nogen skal jo gøre det, og vi gør det, fordi vi ikke kan andet.

I al den tid jeg har været med i JAK, først som ung sammen med mine forældre og senere som voksen, har vi talt om økologi og sund levevis. Man rystede på hovedet af os, men i dag er det jo kun de mest stædige, der ikke har forstået, at økologi er en nødvendighed. Blot er der ikke enighed om vejen og prisen. Biodynamikerne og økologerne, hvoraf en del tilhører vor kreds, har hele tiden påpeget problemerne med de nye F1 sorter indenfor grøntsager, og postuleret at deres næringsværdi er for ringe. Nu viser den nyeste forskning, at forskellen på de to slags grøntsager, altså de oprindelige gamle sorter og de nye moderne, kan betyde forskellen mellem liv og død.

JAK tog sin begyndelse i en anden forståelse af pengeskabelsen. JAK skabte penge, der havde reale værdier som sikkerhed. Senere har forskellige taget sagen op om pengeskabelsen og er slået igennem med et krav om åbenhed omkring denne proces samt en indførelse af full-reserve-banking. Det har nu fået Danske Bank til at redegøre for pengeskabelsen (som det ses her i bladet). Det skal dog nok nærmest ses som en form for damage-control og et forsøg på at rette lidt op på bankens noget blakkede renommé i den brede befolkning. Nogen reel erkendelse er der næppe tale om. Det vigtige i denne forbindelse er, at man har vedgået systemet.

JAKs kritik af rentesystemet står vi stadig alene med. Men fat mod: vi har fat i den lange ende. Skal man se på tempoet, med hvilket samfundet har nået samme erkendelse som JAK, vil det kun tage ganske få år,

før også denne problemstilling vil blive mere accepteret. Der er nemlig ingen tvivl om, at andre vil nå den samme erkendelse, som vi er nået til med hensyn til økologien, og som man er på vej til med pengeskabelsen.

JAK arbejder stadig for etableringen af en rentefri Samfundsbank, der skal stå for finansieringen af fast ejendom og offentlige investeringer og måske en del mere. På dette område er der ikke nogen stor forståelse - endnu! Jeg føler mig ganske overbevist om, at vi inden for overskuelig fremtid vil se et voksende krav om en anden organisering af det finansielle område.

Og hvordan kan jeg så tro på det? Jo, det er faktisk meget enkelt. Det kan godt ske, at vi er ret alene om at arbejde for rentens afskaffelse og etableringen af Samfundsbanken. Her skal vi huske på, at det jo ikke er de to konkrete ting, der er målet, men at det er midlet til at nå vort mål, nemlig et mere retfærdigt samfund. Det må vi aldrig glemme. Og i arbejdet for det mål står vi ikke alene. Det er langt henad vejen midlerne, vi er uenige med mange andre om. Det der gør os særlige er, at vi mener at have fundet en systemfejl, der gør det umuligt at nå målet uden netop at ændre systemet på netop de to punkter, som vi påpeger.

Når vi snakker om vore mål med andre, er der som regel ikke problemer med at forstå, at det kan være nødvendigt. Uenigheden består som regel i modet til at tro på, at det kan lade sig gøre. Med det mener jeg, at det første argument oftest er, at det ikke kan lade sig gøre.

Husk, at kun folk, der er tåbelige nok til at tro på, at de kan ændre verdens gang, kommer rent faktisk til at gøre det!

ER DER EN NY FINANSIEL KRISE PÅ VEJ?

Af Martha Petersen, direktør i Folkesparekassen

Den næste finansielle krise vil slå igennem, når tilstrækkeligt mange (igen) får øje på, at værdiansættelsen af de aktiver, der er i samfundet, er overvurderet i forhold til det, vi magter at producere.

I de seneste 6-7 år har der været en lav eller negativ vækst i store dele af den vestlige verden. Det har man forsøgt at rette op på ved blandt andet at øge statsbudgetterne rundt omkring. Dette i form af skattelettelser, motorvejsbyggerier og meget mere. Men det koster. Private husholdninger må optage lån, når de forbruger mere, end de tjener. Det må staten også. Det sker i praksis ved at udstede statsobligationer. Det er i høj grad sket i USA, men også i Europa.

Hvis man ser på, hvem der har købt de obligationer, staterne har udstedt, kan det konstateres, at centralbankerne - det vil sige staterne selv - har købt en ikke ubetydelig del. Det har de gjort med det mål for øje, at renten skulle holdes nede. For at kunne betale har centralbankerne været nødt til at "trykke flere pengesedler". I praksis trykkes der ikke pengesedler. I stedet udstedes elektroniske penge, men resultatet er det samme. Der kommer flere penge i omløb.

Ud over at købe statsobligationer har især den amerikanske centralbank opkøbt for meget store beløb i realkreditobligationer. I USA er der samlet købt obligationer for 3.000 mia. USD i de seneste år. Tilsvarende har den europæiske centralbank købt statsobligationer for 500 mia. Euro. Ligesom i USA har man i Europa trykt nye pengesedler for at kunne betale for købet.

Opkøbene er reelt tilførsel af penge til samfundet. Det holder umiddelbart renterne nede og betyder alt andet lige, at det er lettere for virksomheder og private at optage lån og sætte ting i gang. Derudover er hensigten også at sende det signal, at staten vil gøre alt for at stabilisere økonomien. Umiddelbart gode formål.

Der er meget langsomt ved at komme gang i økonomien igen. Det er godt for os alle. Det betyder, at risikoen for at blive arbejdsløs bliver mindre. Det betyder også, at vi fortsat kan have et godt samfund med skoler, sygehuse, ældreforsorg mv. Men der er en bagside. De problemer, der opstod som følge af Finanskrisen, er imødegået med de midler, der var den egentlige årsag til Finanskrisen. Der havde gennem en lang periode op til Finanskrisen været rigeligt med penge i samfundet. Størsteparten af disse penge befandt sig hos kapitalfonde og pengemænd, der kun havde et mål. Det var at få pengene til at give afkast. Det foregik blandt andet ved investering i aktier, ejendomme og udlån mv. Den rigelige pengemængde fik dermed alting til at stige i værdi. Nogle aktiver steg markant i værdi i midten 00'erne.

Finanskrisen brød ud, da der pludselig opstod tvivl om, hvorvidt de værdier, aktiverne var handlet op til, var reelle. Tvivlen blev på meget kort tid til en dyb mangel på tillid. Det var mangel på tillid mellem pengeinstitutter og mangel på tillid til aktivernes værdi. Men dybest set handlede det om manglende tillid til pengenes værdi.

100 kroner er kun 100 kroner værd, hvis der er skabt en tilsvarende real værdi. Hvis 100 kroner investeres, og man som långiver forventer at få 110 kroner igen, skal der skabes realværdi for 10 kroner ekstra. Hvis det ikke sker, bliver værdien af de 110 kroner udvandet. Det vil sige, at 100 kroner fremadrettet kun vil være ca. 91 kr. værd. Hvis de 100 kroner er investeret i et aktiv, fx en ejendom, gælder det samme. Kilden til Finanskrisen udsprang af mangel på sammenhæng mellem den realværdi, der reelt kunne skabes, og den oppustede værdiansættelse af aktiver, som den rigelige pengemængde medførte. Den situation, vi nu befinder os i, har fået en ekstra dimension i forhold til skabelse af realværdier. Det drejer sig om de penge, centralbankerne har sendt i omløb. Disse penge har fra starten ingen værdi. De

er bare trykt. Hvis man ser på den samlede pengemængde i omløb, falder den gennemsnitlige værdi af pengene. Dermed vil de aktiver, der er investeret i, også skulle falde i værdi - med mindre der over en eller anden horisont kan skabes tilvækst af realværdier i samfundet, som modsvarer de nye trykte penge. I USA skal der produceres eller skabes ekstra værdi for de 3.000 mia. USD. Alternativt falder pengenes værdi. Noget tilsvarende gør sig gældende i Europa. Her har vi 500 mia. Euro, vi skal have indhentet. Hertil kommer det afkastkrav, som altid har været der.

Værdierne af aktiverne er ikke faldet. Tværtimod. Aktiemarkederne ligger 30 procent højere sammenlignet med tiden lige før finanskrisen. Ses bort fra geografiske forskelle handles ejendomme igen til højere og højere priser. Det var i USA risikable boliglån til kunder med dårlig økonomi, de såkaldte subprimelån, der fik bægeret til at flyde over og dermed udløste Finanskrisen. Amerikanske banker udbyder nu igen disse lån i stor stil.

Bankerne har fået skylden for Finanskrisen. Bankerne var ikke den egentlige årsag til Finanskrisen, men havde en stor andel i, at det gik så galt, som det gjorde. Nu er der sket en markant opstramning af, hvordan banker kan og må agere. Men det hindrer ikke en ny finansiel krise. Ingen har nemlig gjort noget ved det egentlige problem, som er mangel på sammenhæng mellem pengeskabelsen og skabelsen af realværdier. Det er uundgåeligt, at vi med kunstigt lave renter og kunstigt stor pengemængde får bobler i samfundet.

Det gode spørgsmål er nu, om der er en ny finansiel krise på vej. Konklusionen ud fra ovenstående er, at den er her allerede. Hvornår den bryder ud, er imidlertid et andet spørgsmål. Den næste finansielle krise vil slå igennem, når tilstrækkeligt mange (igen) får øje på, at værdiansættelsen af de aktiver, der er i samfundet, er overvurderet i forhold til det, vi magter at producere.

BEHOVET FOR EN PENGEREFORM

Af Uffe Madsen

Her i JAK bladet har der gennem de seneste år været bragt en lang række artikler, som påviser svagheder i vort nuværende pengesystem, og hvordan disse svagheder har forårsaget økonomiske og finansielle kriser i nyere tid. Den største opstod i 1929 med bl.a. børskrak i USA, og den seneste, der startede i 2007, er vel endnu ikke overstået.

Et nærliggende spørgsmål er, om det kun er i JAK sammenhæng, der stilles spørgsmålstejn ved vores pengesystem. Er det JAK alene, der har "set lyset", eller drøftes disse forhold andre steder?

Set fra et JAK synspunkt, er kritikken af pengesystemet ikke ny. Det blev allerede i 1935 fremført i "Bogen om JAK I", som er skrevet af JAK's stifter K. Elbelbrecht Kristiansen og forfatteren Johannes Hohlenberg. Kritikken gik naturligvis på dén økonomiske verden, der fandtes for nu 80 år siden, og som i princippet ikke er ændret i årenes løb – den er blot blevet mange gange mere kompliceret, og finansinstitutionerne har fået langt større magt. Løsningen ifølge JAK dengang var, at pengeskabelsen skulle demokratiseres, dvs. fratages de private finanshuse, og den skulle gøres rentefri.

Chicago Planen

Nogenlunde samtidig, i årene 1933-1935, fremkom og drøftedes der i USA et forslag til en pengereform, som fik navnet Chicago Planen. Den blev formuleret af en række økonomer på University of Chicago og fik støtte fra ledende økonomer i USA. Planen gik i korthed ud på, at de private banker skulle fratages retten til at skabe penge gennem kreditgivning, og at det alene var Centralbanken, som måtte udstede

samfundets penge. På trods af den faglige opbakning blev planen ikke gennemført, idet den ikke uventet stødte på massiv modstand fra den finansielle verden.

I mange år har der ikke været fokus på problemet – det gik jo godt, der var vækst i økonomien, alle havde det godt og var tilfredse. Først i forbindelse med den nuværende krise er økonomer og fagfolk igen begyndt at stille spørgsmålstejn ved pengesystemet. Vedvarende røster påstår, at det er her, årsagen til krisen skal findes, og såfremt der ikke gøres noget for at ændre systemet, vil der også fortsat være ustabilitet i økonomien.

I 2012 blev Chicago Planen igen omtalt, idet to IMF økonomer (Den Internationale Valutafond) Jaromir Benes og Michael Kumhof havde støvet den gamle plan af og udgav en rapport, hvori de analyserer konsekvensen af at indføre denne ændring i vores nuværende finansielle system. De anbefaler at fratage de private banker retten til at skabe penge.

Positive Money

Den britiske uafhængige organisation "Positive Money" er fortalere for en pengereform og gør opmærksom på, at pengemængden i UK blev mere end fordoblet fra 1997 frem mod 2007 som følge af bankernes pengeskabelse gennem en hæmningsløs udstedelse af lån og kreditter. Organisationen er også i dag særdeles aktiv og har udgivet bøger og film om emnet (se www.positivemoney.org).

Bank of England

Den tidligere direktør for Bank of England, Mervyn King, sagde i en tale i 2012: Banker skaber penge, hvilket hverken er bemærkelsesværdigt eller odiøst,

og at centralbankens rolle traditionelt har været at begrænse bankernes pengeskabelse, når denne kommer ud af kontrol.

Den samme nationalbankdirektør har også udtalt følgende: "Af alle de mange måder, hvorpå et bank-system kan organiseres, har vi valgt den dårligste løsning".

Den Danske Bank

På det seneste er der tillige kommet støtte fra en helt uventet side i dette spørgsmål, nemlig fra Danmarks største bank – Danske Bank – som i deres magasin "Investering" fra december 2013 behandler emnet "pengeskabelsen" i en artikel, som jeg i det følgende vil kommentere.

Først er der en konstatering af, at der er behov for en monetær reform, men at der blandt økonomer ikke er enighed om, hvad en reform skal bestå af.

Et centralt afsnit i artiklen vil jeg gengive her:

CENTRALBANKER STYRER IKKE PENGESKABELSEN

I mange økonomiske lærebøger er det en etableret læresætning, at det er en centralbank, der kontrollerer skabelsen af penge ved at tage initiativet til at sende penge ind i banksystemet, som så vokser markant via kreditmultiplikatoren.

Men dette afvises af Nationalbanken, der i publikationen "Pengepolitik i Danmark" fra 1999 skriver, at kreditmultiplikatormodellen er for simpel til at beskrive virkeligheden. Ifølge modellen kan udviklingen i pengemængden styres ved at kontrollere den såkaldte pengebase, dvs. den private ikke-banksektors beholdning af sedler og mønter samt pengeinstitutternes reserver (likvide fordringer) i centralbanken.

Det er centralbanken, der kontrollerer pengebasen, men det giver ikke nogen kontrol over bankernes udlån. "Det giver i praksis ikke mening at opfatte pengeinstitutternes pengeskabelse som kontrollerbar via en styring af pengebasen", skriver Nationalbanken.

De to forfattere til IMF-analysen, Benes og Kumhof, afviser også, at det er centralbanken, der styrer pengeskabelsen via kreditmultiplikatoren – i øvrigt ikke som de første. De påpeger, at deres resultater blot bekræfter, hvad andre forskere, de to Nobelprisvindere i økonomi, Finn Kydland og Edward Prescott, Federal Reserve Bank of Minneapolis, konkluderede allerede i 1990 – at processen er vendt på hovedet.

Kydland og Prescott viste, at tilgængeligheden af reserver ikke var en begrænsning for bankernes udlån selv dengang i 70'erne og 80'erne, hvor Federal Reserve havde officielle mål for pengemængden. De brede monetære aggregater (opgørelser af pengemængden) var ledende i den

økonomiske cyklus, mens de snævre aggregater, dvs. pengebasen og herunder især reserverne, haltedede efter.

Med andre ord, når bankerne manglede reserver, så fik de det af centralbanken, skriver IMF-økonomerne og påpeger, at sådan er det også i dag. Centralbankerne begrænser altså ikke bankernes udlån, men tildeler bankerne likvide reserver, når de har brug for det. Når bankerne skal låne penge ud, behøver de ikke at checke i kassen, om de har tilstrækkeligt med indskud. Processen er omvendt.

Hver bank etablerer udlånet, noterer samtidig pengene som indskud på låntagerens konto - og først derefter beder den centralbanken om likvide reserver, hvis nødvendigt - altså efter, at udlånet er oprettet.

Det er i øvrigt slet ikke nogen nyhed, at det forholder sig sådan. Dette er bekræftet i adskillige udtalelser fra finansfolk, centralbanker og andre.

Kritikere af det aktuelle fractional banking system påpeger, at det er stærkt kritisabelt, at det er bankerne – og ikke centralbankerne – der styrer pengemængden i samfundet og derfor har det med at overdrive med udlån i opgangstider.

Så meget fra artiklen i Danske Banks magasin. En dejlig og klar redegørelse, som her er skrevet og udgivet af Danmarks største bank. Hvorvidt det er udtryk for en politisk holdning til et system, hvor banken selv tjener store summer på at skabe penge ud af den blå luft, er uvist, men det er udenfor enhver tvivl, at såfremt den pågældende pengereform bliver indført, vil det begrænse indtjeningen i de private banker væsentligt.

I pengealternative kredse nævner man ofte følgende citat, som efter sigende skulle stamme fra bilmagnaten Henry Ford, og dette citat slutter Danske Banks artikel også af med:

"Det er godt, at nationens befolkning ikke forstår vores bank- og pengesystem, for hvis de gjorde, tror jeg, at der vil opstå en revolution inden i morgen tidligt."

Kilde:

Danske Banks magasin: <http://danskebank.com/Documents/Publication.html?id=3eb3d92d>

HVAD GØR GOLDMAN SACHS FOR SAMFUNDET?

Af Kim Valentin, Finanshuset i Fredensborg

Investeringsbanker er rigtig gode til at tjene penge til aktionærerne, men skaber de også værdi for samfundet?

Fortalerne for aftalen om salget af DONG Energy hævder, at Goldman Sachs kan bidrage med særlig værdi til selskabet i kraft af deres ekspertviden. Men hvad er det egentlig for en viden, Goldman Sachs kan bidrage med, som vores store banker ikke allerede besidder. Og hvad er værdien af at benytte en investeringsbank?

De lette svar på disse spørgsmål er: Ingenting og intet. Investeringsbanker lever af at købe og sælge aktier, og de er gode til at tjene penge på det. I bund og grund er de ikke andet end store salgsorganisationer, og det er der altså ingen rigtig værdiskabelse i.

Appel til grådigheden

Afkastet i det finansielle marked er et nulsumspil. Når nogen tjener penge, så er der andre, som taber penge. Det handler meget om at forstå markedets psykologi, bliver der sagt. Og det er rigtigt, for de fleste almindelige investorer opfører sig som lemninger. Næsten alle køber på toppen, når kursen er høj, og næsten alle sælger på bunden, når kursen er lav, og så sidder de "smarte" tilbage med gevinsten.

Investeringsbankernes salgsmetoder appellerer til grådigheden i menneskets natur. De får folk til at føle sig heldige og lader denne følelse vokse. En gevinst skal jo hele tiden geninvesteres. Penge må ikke sove.

Forretningsmodellen går ud på, at investorerne hele tiden skal gå efter et endnu højere afkast. Men det er ikke raketvidenskab, og det er ikke de store omkostninger værd.

Når markedet falder, og det gør det jo før eller siden, så bebrejder investeringsbankerne andre – ofte er syndebukken kunderne selv eller samfundet.

Tjener på udsving

Investeringsbankerne er naturligvis forskellige og har forskellige profiler og strategier. Nogle kalder sig endda etisk korrekte, men samlet set er investeringsbanker farlige vedhæng på realøkonomien i et lavrentesamfund. De tager nemlig så stor en del af realafkastet, at der ikke er meget tilbage til dem, der tager risikoen.

Selvom investeringsbanker lader, som om de påtager sig høj risiko – det skal de jo gøre for at retfærdiggøre det store afkast, de får – så er det i virkeligheden ofte det modsatte, der sker.

Investeringsbanker har en meget lille risiko, så længe markedet stiger og falder – for så kan de tjene penge. Det værste, der kan ske for en investeringsbank, er altså, at markedet står helt stille. De er derfor interesseret i, at markedet bevæger sig, og at kurserne hele tiden stiger og falder. Jo mere bevægelse eller udsving på markedet, desto bedre er muligheden for indtjening.

Modstridende interesser

Men hvad er samfundets interesse? Og hvad er din interesse? Ja, det er såmænd det modsatte – en stabil udvikling uden for store udsving. Og så skal det jo gå galt – det er som at sætte ulven til at vogte får.

Investeringsbanker er altså ikke medspillere, men modspillere, fordi de har en stor interesse i, at der opstår kriser i samfundet med jævne mellemrum.

Det er endda lykkedes dem at få samfundet til at betale regningen for kriserne. Vi så jo, hvor galt det gik, da Lehman Brothers – en anden amerikansk investeringsbank – gik ned i 2008.

Selvom investeringsbanker genererer mange investeringer og meget likviditet i finansmarkederne i opgangstider, ødelægger de lige så meget i krisetider.

Det er med andre ord vanskeligt at se, hvordan investeringsbanker skaber værdi for samfundet. Lad os forlange, at de, der tager sig af vores penge, har samme interesser som os!

Link til artiklen:
<http://kimvalentin.blogs.business.dk/hvad-gor-goldman-sachs-for-samfundet/>

GRUNDLÆGGENDE FEJL I PENGESYSTEMET

Oversat fra svensk af Uffe Madsen

Det bliver mere og mere tydeligt, at det nuværende gældsbaseede pengesystem ikke er bæredygtigt. Og det bliver stadig mere aktuelt at finde et alternativ.

Det skriver Oscar Kjellberg, tidligere direktør og udviklingsdirektør i JAK Medlemsbank Sverige.

Han mener, at JAK er særdeles kompetent til at tage sig af pengespørgsmålet, eftersom det var dette problem, som JAK startede med i Danmark i 1930'erne.

Udenfor stort set samtlige fødevarerbutikker i storbyerne sidder der tiggere. Indenfor i samme butikker kasseres mængder af mad. Vort land er rigt, og vi har en overflod, som er så stor, at det er normalt med svind. Samtidig har en del mennesker ikke til at dække det nødvendige behov.

Når mennesker, på trods af overflod af varer, ikke kan købe det, som de har behov for, så siger man normalt, at de mangler penge. Fødevarerne er producerede, de findes i butikkerne, og hvis tiggerne havde penge, havde de været i stand til at dække deres behov.

Hvis man tænker videre fra det mærkelige syn af en butik, som smider mad ud, samtidig med at der står sultne mennesker udenfor, så opstår spørgsmålet om, hvordan vi skaber vores penge. Jeg vil i det følgende prøve at illustrere dette.

Grundlæggende fejl i pengesystemet

Dette indså den danske grundlægger af JAK – Kristian Engelbrecht Kristiansen – som sammen med kunstneren og forfatteren Johannes Hohlenberg skrev Bogen om JAK i 1935.

”Vi nærmer os den tilstand, hvor vi drukner i

overflod", skrev de under den økonomiske krise i 30'erne, hvor mange præcis som i dag havde meget vanskeligt ved at skaffe til livets behov. Kristiansen mente, at hvis vi i stedet havde et "omsætningsmiddel", som altid modsvarede den aktuelle vare-mængde, så at al produktion kom til nytte, og hvis de, som behøvede varerne, altid kunne skaffe penge, så skulle alt være i sin orden. Det faktum, at det ikke er sådan, fik ham til at betragte pengene som problemets kernepunkt. Systemfejlen ligger i, at mennesker tvinges til at producere – ikke til fordel for sig selv eller de, som behøver varerne, men til fordel for "de mennesker og grupper, for hvilke pengeudbytte – ikke vareudbuddet – er det vigtigste".

Allerede da danske JAK blev stiftet i 1931, havde man indsigt i, at når penge skabes og går ud i omsætningen som lån, der skal forrentes, bliver pengene en vare som alle andre. Og en meget speciel vare, eftersom den ikke koster meget at fremstille, men er en nødvendighed i økonomien. Dette indebærer, at ejerne af bankerne får en magt over al økonomisk aktivitet, og at samfundets værdier koncentrerer sig der.

Denne indsigt var årsagen til, at danske JAK udstedte en egen valuta. Grundtanken var, at kontrollen over pengene skulle ligge hos "fællesskabet", og at pengene skulle have dækning i reelle værdier – naturværdier. De såkaldte andelspenge, som fortrinsvist cirkulerede i landbrugets andelselskaber i starten af 30'erne, blev udstedt med baggrund i jordværdier, som medlemmerne ejede og brugte. Da andelspengene blev stadig mere populære, krævede storbankerne et forbud mod dem, og de blev forbudt i 1933.

I dag har vi to slags penge

Vi har mønter og sedler, som udstedes af Nationalbanken. De kommer ud i omløb gennem bankernes kontantautomater og gennem, at detailhandlen køber dem til kontanthåndtering. Mængden styres af samfundets efterspørgsel.

Vi har også kreditpenge, som skabes af de private banker.

Bankerne er altså ikke mellemhandlere mellem ind- og udlån, som de fleste tror, men de skaber penge gennem at yde lån og kreditter til deres kunder. I den lovpligtige dobbelte bogføring indfører de lånebeløbet som et indskud på kundens konto, samtidig med at de fører samme beløb som en gæld fra kunden til banken. Når kunden tilbagebetaler lånet, forsvinder pengene ud af cirkulationen, og dermed ophører de med at eksistere. I den tid, som disse kreditpenge findes, får banken renter af dem.

Men der er begrænsninger i mængden af penge, som den enkelte bank kan skabe. Der findes to faktorer, som bremser.

Den første er, at banken altid skal have en tilfredsstillende likviditet. Der skal altid være kon-tanter i bankens kontantautomater, og banken skal

altid for kundens regning kunne overføre penge til en konto i anden bank.

Den anden faktor er kapitaldækningskravet, som indebærer, at bankens egenkapital ikke må være for lille i forhold til bankens samlede udlån. Det betyder, at når bankens udlån vokser, må egenkapitalen øges. Den kan øges, enten gennem at banken ikke udbetaler udbytte til sine aktionærer, men beholder en del af overskuddet, eller gennem tegning af aktiekapital gennem ny emission af aktier.

JAK i Sverige

JAK's Sparlånssystem i Sverige er et led i JAK's arbejde for at udvikle en rentefri økonomi. Vi vil ikke medvirke til øgede økonomiske kløfter eller til kravet om stadig stigende vækst, som det gældsba-serede pengesystem kræver.

I Sparlånssystemet ydes der et lån samtidig med, at låntageren påtager sig at spare modsvarende mængde op. Princippet er, at den mængde penge, som JAK skaber og fører i omløb i økonomien, skal balanceres derved, at lige så meget trækkes ud af omløbet gennem opsparing før og efter optagelsen af lån. Dermed bidrager JAK ikke til det vækstkræ-vende pengesystem.

To "badekar" i økonomien

Som følge af, at Nationalbankens mønter og sedler kun udgør 3 procent af pengemængden (M3) og bankkreditterne 97 procent, er dynamikken i økonomien ændret i væsentlig grad over de senere år.

Vi kan sammenligne det gældsbase-rede pengesystem med et badekar, som fyldes via et tilløb og tømmes gennem sit afløb. Hvis påfyldningen i badekarret er lige så stor som afløbet, så vil niveauet i badekarret være stabilt, men det er en balance, som er vanskelig at gennemføre.

Eftersom lånene skal kunne forrentes samtidig med, at de betales tilbage, må der nødvendigvis tilføres flere penge som kreditter, hvorved niveauet i badekarret stiger. Dette er også sket, når vi betragter udviklingen i pengemængden.

Pengemængden må også balanceres mod samfundets behov for penge i økonomien. For at illustrere dette, kan vi tænke os et andet badekar, hvor vandstanden modsvarer det arbejde, som udføres i økonomien. Alt arbejde, som indebærer transaktioner, hvor penge skal betales, måles i bruttonationalproduktet, så vi kan sige, at vandets niveau i dette badekar modsvarer BNP.

Ved for mange penge i omløb i forhold til BNP bliver der inflation, og ved for få penge bliver der deflation. Ved inflation falder pengenes værdi i forhold til alle andre priser – ved deflation sker det modsatte.

At holde balance mellem vandniveauet i disse to badekar er Nationalbankens opgave. Nationalbanken ved, at i normalt tilstanden øges tilførslen af

vand i badekar 2, såfremt renten sænkes, og der udføres mere arbejde i økonomien, og BNP stiger. Med ubegrænset tilgang til energi i form af arbejdskraft, el og olie, er det let at øge mængden af arbejde. Special stor betydning har energitilførslen i form af billig olie haft i hele 1900-tallet, og i denne tid er BNP steget i stort set samme takt som pengemængden.

Under finanskrisen er problemerne med både penge og produktion dog blevet tydeligere. Bankernes kreditgivning er blevet mindre, især i USA. Det lykkes ikke for bankerne at skrue op for tilførsel af vand til badekar 1, eftersom der ikke kan findes villige låntagere i tilstrækkelig mængde. Det indebærer, at pengemængden falder. Sverige afviger i den internationale sammenhæng, idet den private låntagning i stedet er øget, og mange frygter, at det hænger sammen med, at en opbygning af en prisboble på ejendomme er undervejs.

Men som jeg viste før, så fungerer pengesystemet ikke, såfremt niveauet i badekarret med pengemængden ikke stadig forøges. Såfremt tilførslen af nye penge i de finansielt svage dele af Europa og USA bliver for lavt, risikerer de største banker at vælte som følge af, at deres låntagere ikke er i stand til at betale afdrag og renter på deres lån. Derfor forsøger regeringerne at støtte bankerne, og i de lande, hvor banksystemet skaber for få penge, går central-

bankerne ind og skaber penge. Man monterer dermed endnu en tilførsel af vand til badekar 1. Dette har vi set i USA, EU og Storbritannien de sidste år.

Men den stigende vandstand i badekar 1 er ikke det eneste problem. Det lykkes ikke længere at holde niveauet i badekar 2. Tilvæksten i økonomien er svag, og der er behov for stigende vandstand for at komme i balance. Stimulationen til denne vækst hedder lavere rente (og lavere energipriser). I de seneste år er styringsrenten blevet stadig lavere og er nu i et niveau, hvor denne stimulation ikke længere er en mulighed. Tilførsel af vand til badekar 2 kører næsten for fuld kraft, men niveauet i badekarret stiger alligevel ikke.

I det lange perspektiv kan man se, at investorerne ikke længere satser på øget produktion i industri-landene - i stedet placerer de pengene finansielt. Det giver ikke gode udsigter for, at produktionen kan øges fremover. Energipriserne er også steget. Tilførslen af olie og andre begrænsede ressourcer stagnerer. Også dette gør, at niveauet i badekar 2 har meget vanskeligt ved at stige – nogle vil sige, at det er umuligt.

Tilvækstens tid er forbi. Såfremt produktionen mindskes, vil det gældsbaseede pengesystem kollapse. Og såfremt vi ikke omstiller os og dæmper vores reale økonomi, får vi et miljømæssigt og økologisk kollaps.

Fortsættes på næste side >>

Forsiden af det svenske JAK blad "Grus & Guld", hvorfra artikel er oversat.

>> Spørgsmålsteget ved pengesystemet

I større omfang end nogensinde før stilles der spørgsmålsteget ved bankerne og det gældsbase-
rede pengesystem. Sidste gang, dette skete, var under den store depression, da den såkaldte "Chicagoplan" fik støtte af betydende økonomer. Nu er denne plan og lignende idéer vækket til live igen, bl.a. af IMF økonomerne Michael Kumhof og Jaromir Benes og mange andre.

Koncentrationen af værdier hos nogle få er større end nogensinde, samtidig med at naturens grænser gør sig stadig mere tydelige. Det er på tide, at JAK igen optager de danske traditioner med at eksperimentere med mere end indlån og udlån. Det er vanskeligt at se, at nogen befinder sig i en bedre position end JAK Medlemsbank for at gøre dette. Her har ikke mindst Margrit Kennedy og Bernard Lietaer vist, hvordan man ved hjælp af rigtigt designet komplementære valutaer kan få fart på uudnyttede ressourcer.

Tiggerne uden for fødevarerbutikkerne mangler penge. De er ét af mange tegn på, at der er grundlæggende fejl i vores økonomiske system.

Fodnoter:

- Chicagoplanen går i korthed ud på, at når bankerne låner ud, skal de anvende penge, som kunderne har indsat eller lånt af staten. Statens centralbank får monopol på at skabe penge.
- Professor Bernard Lietaer er bl.a. ekspert i mone-
tære systemer.
- Margrit Kennedy (1939–2013) har studeret og skrevet bøger om rentefrit pengesystem og kom-
plementære valutaer.
- Oscar Kjellberg var direktør i JAK Medlemsbank i 1993–2003, udviklingsdirektør 2003–2008 samt ansvarlig for bankens reglements- og risikokontrol 2008–2010.

Artiklen har været bragt i tidsskriftet Grus & Guld (01/2014), der udgives af JAK Medlemsbank Sverige (www.jak.se).

Læserbrev

Rentefrie penge

Hvorfor skal vore penge værdisikres ved overgang til rentefri finansiering - og af hvilken grund?

Prøv at genopfriske "Guernsey miraklet".

Fra at være en fattig forkommen ø i 1820 blev Guernsey på ni år til et lille Kanaans land, der flød med mælk og honning. Samtidig med der herskede krise i det øvrige Europa, blev Guernsey det mest velhavende land i Europa.

JAK har altid ment, at penge skal være et omsætningsmiddel uden egen værdi, da penge kan laves næsten gratis. Hvordan kan der opstå et tab?

Et eksempel på et rentefrit udlån: Et byggelån på 100 % af den beregnede udgift, der udbetales, efterhånden som byggeriet skrider frem, og når byggeriet er færdigt, så vil de lånte penge, som var uden egen værdi, have fået fast værdi, der ikke kan tabes på.

Der skal ikke mange afdrag til at betale fremstilling af pengene og administrationen.

At vi i vores nuværende pengesystem kan miste værdier skyldes, at penge er værdier, der kan handles med, og kan derfor som al anden handel give tab eller gevinst. Pengenes værdi er den vare, de på givet tidspunkt kan byttes til.

Der er ret mange, som ikke ved, at der er ret stor forskel på, om penge skal bruges til betaling for en vare eller rentebetaling. Al handel er jo bytte mellem penge og vare - penge kan derfor bruges den ene gang efter den anden - medens rentepenge kun kan bruges den ene gang og oven i købet med penge, der ikke er i omløb og derfor kun kan ske gennem optagelse af nye lån, altså fortsat gældsstigning til den næste økonomiske krise, hvor gælden bliver slettet med store tab til følge.

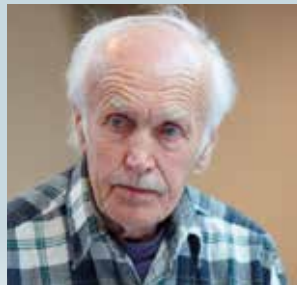
4 % af vores cirkulerende pengemængde er sedler eller mønter, som langt fra har den værdi, de repræsenterer. De 96 % er et tal efterfulgt af nuller trukket ud af den blå luft. Hvad er det for en formel, der giver dem værdi?

Henry Nielsen, Ebeltoft

Se svar på læserbrev næste side!

Svar på læserbrev

Kære Henry

Tak for dit læserbrev, hvori du stiller en række helt centrale spørgsmål, som jeg i det følgende vil forsøge at besvare.

Uanset, om samfundets penge er baseret på rente eller uden rente, skal der være en dækning bag dem. Pengene er et omsætningsmiddel til brug for handel med varer og tjenesteydelser, og det er helt afgørende, at befolkningen har fuld tillid til pengene.

Det er mange år siden, at man anvendte guld som sikkerhed for samfundets penge. I dag er det samfundets indtjening og værdier, som sikrer vores omsætningsmidler – og sådan skal det også vedblive at være efter en reform af pengesystemet. Vi måler samfundets indtjening i form af Bruttonationalproduktet (BNP), og værdierne består hovedsageligt af jord, råstoffer, ejendomme og produktionsanlæg. Det er disse tal, som pengemængden skal måles op imod. Indehaveren af danske omsætningsmidler skal til enhver tid være sikker på, at Danmarks produktion og værdier kan dække mængden af penge. Såfremt mængden af udstedte penge bliver for stor i forhold til produktion og værdi, vil tilliden til pengesystemet blive udhulet.

Samfundets økonomi kan på mange måder sammenlignes med vores private økonomi. En privatpersons eller en virksomheds økonomi vurderes ligeledes ud fra indtjening og værdier i forhold til gæld og forpligtelser. Bliver forpligtelserne for store i forhold til indtægten, og gælden overstiger værdien af aktiver, så er der tale om en svag økonomi, der med rette kan stilles spørgsmålstejn ved.

Henry – du nævner i dit brev "Guernsey miraklet" som eksempel. Efter den fortalte historie blev der på øen Guernsey udstedt lokal valuta til opførelse af en torvehal, og sikkerheden bag disse udstedte penge var den opførte torvehal. Efterhånden som torvehallen blev anvendt og gav driftsindtægter, blev de udstedte penge igen inddraget, således at den udstedte pengemængde faldt i forhold til nedslidningen af det pågældende aktiv. Om historien er korrekt, kan jeg ikke bekræfte, men det skitserede

forløb falder godt i tråd med de tanker, som JAK har om et retfærdigt og bæredygtigt pengesystem og en pengereform.

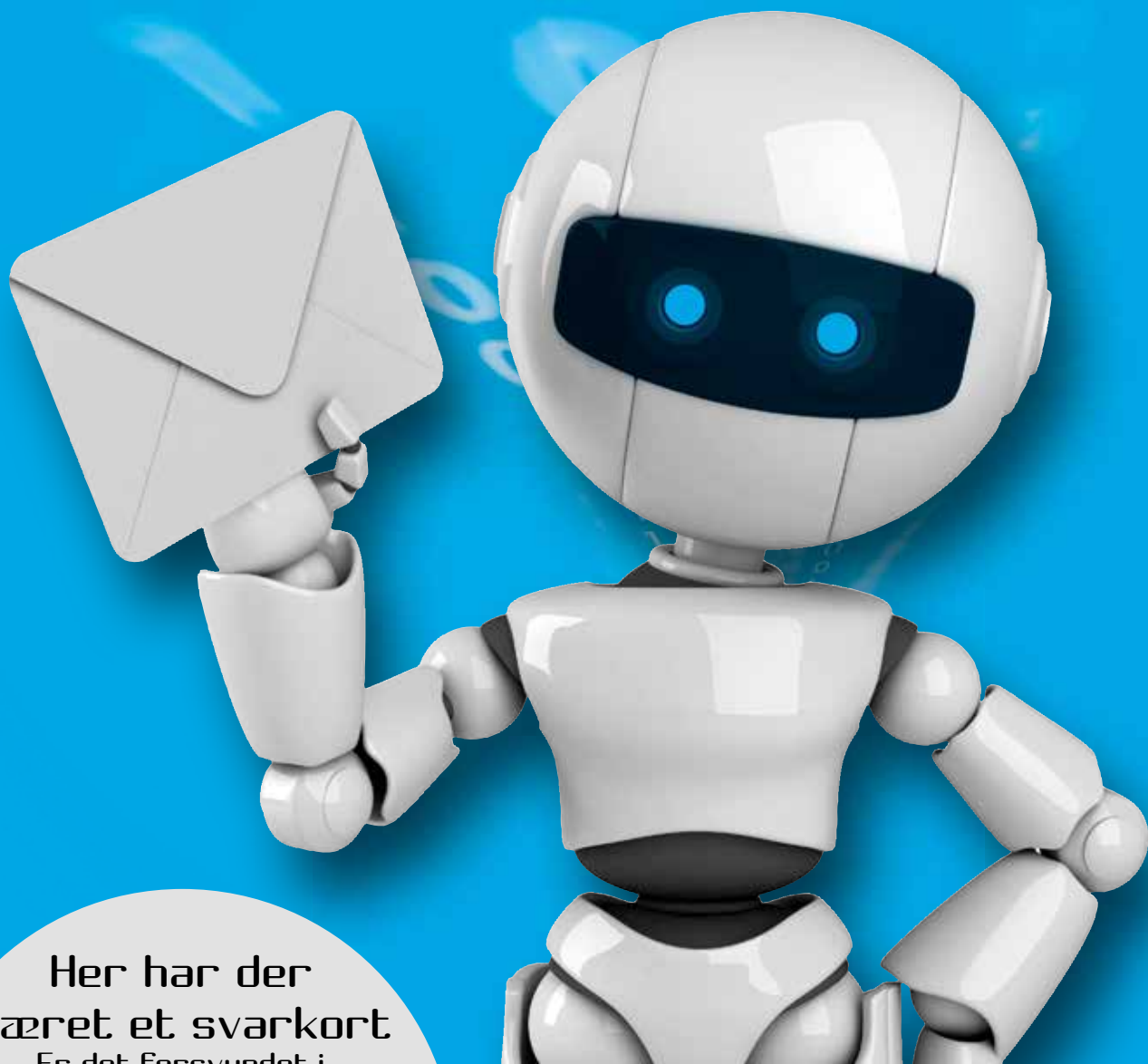
Dit eksempel med opførelsen af en ejendom for et rentefrit byggelån skitserer på samme måde udstedelse af penge til et formål, som forøger samfundets totale værdi i form af en bygning til brug som fx beboelse. Det hænger fint sammen – der er udstedt flere penge, og samfundets samlede værdi er blevet tilsvarende forøget. Nu er det en privat person, der opfører den pågældende ejendom, og det lån, som optages, sikres normalt i form af pant i ejendommen. Denne sikkerhed skal ikke stilles for at tilgodese samfundets økonomi, idet manglende betaling af afdrag på lånet ikke medfører, at samfundets værdier mindskes – ejendommen står der stadig. Men sikkerheden stilles udelukkende af hensyn til, at långiver – uanset om det skulle være en privat bank, Nationalbanken eller en Samfundsbank – får sine penge tilbage enten fra låntager, som opfører ejendommen, eller i form af, at långiver kan overtage ejendommen og sælge den videre til en ny ejer, som er i stand til at afbetale lånet.

Vores omsætningsmiddel – pengene – skal efter JAK's teorier være uden egenværdi og skal alene anvendes som et betalingsmiddel og ikke som et investeringsobjekt. Dette opnår vi ved at sætte renten ud af spillet i forbindelse med pengeskabelsen, dvs. at pengene skal alene kunne udstedes af Nationalbanken eller en Samfundsbank uden rente, og ikke som i dag, hvor 96 % af vores penge udstedes af de private banker og er pålagt rente, som pr. definition ikke kan betales uden at optage ny gæld. Men selv om pengeskabelsen sker på rentefri basis uden om private banker, skal der alligevel være dækning for pengemængden i form af samfundets indtjening og værdier.

Jeg håber, at disse betragtninger kan være med til at udbygge forståelsen for vores pengesystem i dag og det system, som JAK efter min opfattelse ønsker efter en pengereform.

Uffe Madsen

Nu kommer JAK Bladet med elektronisk post

Her har der været et svarkort

Er det forsvundet i cyberspace, kan du alligevel tilmelde dig den elektroniske udgave af JAK Bladet på folkesparekassen.dk

Spar papir og penge

Ved at læse JAK Bladet på din tablet, smartphone eller computer, kan du spare miljøet for en masse papir og JAK for mange penge til tryk og porto.

Udfyld kortet og send det med posten. Eller tilmeld dig på folkesparekassen.dk. Så får du fremover en e-mail, når der er nyt nummer af JAK Bladet klar på nettet.

Åbningsreception i Odense

Den 8. januar kl. 10 åbnede Folkesparekassens Odense-afdeling i nyindsatte lokaler på Dalumvej i den fynske hovedstads sydvestlige del.

Det blev markeret med en hyggelig reception på en frostklar fredag den 24. januar, hvor afdelingens medarbejdere bød kunder og samarbejdspartnere indenfor i varmen til en let buffet, kaffe og chokolade.

Der var mulighed for at nyde de lækre fransk/fynske økologiske specialiteter fra Caroline i Nørregade. Det benyttede mange sig af.

I løbet af hele eftermiddagen strømmede gæsterne til for at hilse på og lykønske med de nye lokaler. De medbragte mange flotte gaver i form af blomster, vin, chokolade med mere, som vi her gerne vil takke for på afdelingens vegne.

Det er nu blevet dagligdag på Dalumvej, men alt er alligevel ikke som før. Med ét er Folkesparekassen blevet synlig i gadebilledet, og det får mange forbigående til at stoppe op og kigge ind for at høre, hvad det er for en sparekasse, der nu er kommet til Dalum. ■

Læs også:

- Årsregnskab 2013 - Fremgang i udlån og antal kunder
- Ny afdelingsleder i Silkeborg
- Sæt din underskrift digitalt
- Repræsentantskabsmøde

Årsregnskab 2013

Fremgang i udlån og antal kunder

Folkesparekassens årsregnskab for 2013 er kendetegnet ved højere vækst i udlån sammenlignet med de senere år. Det kan henføres til en stor tilgang af nye kunder.

Det må konstateres, at de værdier Folkesparekassen bygger på, tiltaler mange. I Folkesparekassen skal kunderne ikke betale for udbytte til aktionærer og til dækning af spekulative aktiviteter. For den enkelte kunde betyder det, at der alene skal betales for administration og en passende konsolidering. Folkesparekassens aktiviteter tager desuden udgangspunkt i et mål om at medvirke til større bæredygtighed indenfor samfundsøkonomi og miljø.

I 2013 er Folkesparekassen blevet mere synlig. Dels ved en ny og bedre placering af afdelingen i Aarhus, dels ved en øget markedsføringsindsats. Sammenholdt med værdierne fører dette til en stor tilgang af nye kunder.

I foråret 2013 bliver der gennemført en sammenlægning af Ebeltoft Andelskasse og Folkesparekassen med Folkesparekassen som den fortsættende part. Det er også en medvirkende årsag til den større aktivitet.

Folkesparekassen har 7.826 kunder ved udgangen af 2013 mod 6.905 ultimo 2012.

Resultatet

Driften viser et overskud før skat på 2,8 mio. kr. Det er en forbedring på 0,4 mio. kr. i forhold til 2012. Samlet påvirkes driftsresultatet kun marginalt af sammenlægningen med Ebeltoft Andelskasse.

Netto rente- og gebyrindtægter stiger fra 28,2 mio. kr. til 30,8 mio. kr. Det er en stigning på 2,56 mio. kr., hvilket svarer til 9,1 %. Ses bort fra sammenlægningen med Ebeltoft Andelskasse er stigningen 1,2 %. Udgifter til personale og administration stiger med 3,1 mio. kr. fra 22,3 mio. kr. til 25,4 mio. kr. Det svarer til 14 %. Reguleres for tallene fra Ebeltoft Andelskasse udgør stigningen 5,8 %.

Andre driftsindtægter er positivt påvirket af salg af ejendomme i Århus og Varde med 1,0 mio. kr. Det vedrører dels ejendommen i Banegårdsgade samt ejendomme overtaget ved sammenlægningen med Andelskassen J.A.K. Varde.

Folkesparekassen har et fald i posten tab og nedskrivninger på 53,3 % i forhold til 2012. Tab og nedskrivninger udgør 2,0 mio. kr. i 2013, hvilket svarer til en nedskrivningsprocent på 0,6.

Balancen

Udlån er steget fra 269,9 mio. kr. i 2012 til 319,7 mio. kr. i 2013. Det svarer til en stigning på 18,5 %. Indlån er steget fra 398,5 mio. kr. til 453,6 mio. kr. svarende til 13,8 %. Ses bort fra overtagne engagementer fra Ebeltoft Andelskasse er udlånsstigningen på 8,6 % og indlånsstigningen på 3,4 %.

Balancen er øget fra 530,49 mio. kr. i 2012 til 602,1 mio. kr. i 2013. Det er en stigning på 9,4 %.

Egenkapitalen er forbedret med 10,5 mio. kr. i årets løb. Det kan henføres til overtaget egenkapital i forbindelse med sammenlægningen med Ebeltoft Andelskasse på 8,8 mio. kr. Hertil kommer konsolidering af årets resultat efter skat på 2,4 mio. kr. Opskrivningshælgelse på 0,6 mio. kr. på ejendommen i Århus er nedskrevet i forbindelse med salget. Beløbet er i stedet indtægtsført under andre driftsindtægter. Endelig er garantkapitalen faldet med 0,1 mio. kr.

Sparekassens solvensprocent er ultimo 2013 opgjort til 19,4 %. Solvensbehovet er fastlagt til 10,7 %. Det giver en solvensmæssig stødpude på 8,7 %.

Det fulde regnskab kan udleveres eller fremsendes ved henvendelse til Folkesparekassen. Regnskabet vil også blive lagt ud på sparekassens hjemmeside.

Direktør
Martha Petersen

Resultatopgørelse for 2013

(i 1.000 kr.)

	2013	2012	Afvigelse	Afvigelse i pct.
Renteindtægter	23.163	21.978	1.185	5,4
Renteudgifter	1.803	2.597	-794	-30,6
Netto renteindtægter	21.360	19.381	1.979	10,2
Udbytte af kapitalandele	65	16	49	306,3
Gebyrer og provisionsindtægter	10.037	9.486	551	5,8
Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	659	640	19	3,0
Netto rente- og gebyrindtægter	30.803	28.243	2.560	9,1
Kursreguleringer	396	1.570	-1.174	-74,8
Andre driftsindtægter	1.203	38	1.165	3.065,8
Udgifter til personale og administration	25.455	22.320	3.135	14,0
Afskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	698	583	115	19,7
Andre driftsudgifter	1.414	796	618	77,6
Tab og nedskrivninger på debitorer	2.022	3.738	-1.716	-45,9
Resultat før skat	2.813	2.414	399	16,5
	Info fra Folkesparekassen			
Skat	388	533	-145	-27,2
Årets resultat	2.425	1.881	544	28,9

Balance pr. 31. december 2013

(i 1.000 kr.)

	2013	2012	Afvigelse	Afvigelse i pct.
Aktiver				
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	17.096	31.621	-14.525	-45,9
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	40.923	26.033	14.890	57,2
Udlån	319.678	269.867	49.811	18,5
Obligationer	193.266	170.569	22.697	13,3
Aktier mv.	11.879	11.867	12	0,1
Materielle aktiver	15.192	15.295	-103	-0,7
Andre aktiver	4.043	5.192	-1.149	-22,1
Aktiver i alt	602.077	530.444	71.633	13,5
Passiver				
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	53.988	58.843	-4.855	-8,3
Indlån	453.603	398.532	55.071	13,8
Andre passiver	19.535	8.433	11.102	131,6
Hensatte forpligtelser	0	204	-204	-100,0
Egenkapital	74.951	64.432	10.519	16,3
Passiver i alt	602.077	530.444	71.633	13,5
Ikke balanceførte poster				
Garantier	80.424	99.714	-19.290	-19,3
Andre forpligtelser	13.554	0	13.554	
Ikke balanceførte poster i alt	93.978	99.714	-5.736	-5,8
Sparekassens soliditet i procent andrager	19,4	17,6	1,8	10,2

Ny leder af afdelingen i Silkeborg

Jens Kjærsgaard, 46, er fra 1. april ansat som ny afdelingsleder i Folkesparekassen Silkeborg. Her afløser han Brian Enevoldsen, der har overtaget posten som afdelingsleder i Aarhusafdelingen.

Jens er bosiddende i Silkeborg, kun godt 10 minutters rask cykeltur fra sit nye arbejdssted på Herningvej. Han er oprindelig nordjyde, mere præcist fra Hjørring, men har efter en årrække i hovedstaden slået sig ned i det midtjyske sammen med familien, hvor han nu har boet i 16 år.

Hustruen Dorthe er lægesekretær på Aleris-Hamlet i Aarhus, men har tidligere været 11 år i lægepraksis i Silkeborg. Sammen har de sønnerne Mathias på 13 år, der er aktiv håndbold- og fodboldspiller i den lokale sportsklub, og Christian på 15, der spiller håndbold i Silkeborg Voel KFUM. Til familien hører også Baloo, en sort labrador af typen F1.

Jens er selv sportsinteresseret, og i den sparsomme fritid når han ind i mellem i fitnesscenter eller ud på en løbetur. Derudover har han et golfmedlemskab, som dog ikke er blevet brugt så flittigt på det seneste.

Jens Kjærsgaard kommer fra Den Jyske Sparekasse i Farsø, hvor han har siddet med rådgivning af erhvervs kunder.

Han er HD i Finansiering fra Handelshøjskolen i København og har mere end 20 års solid erfaring i den finansielle sektor med rådgivning og kredit især til erhvervs kunder. Tidligere har han blandt andet arbejdet i Jyske Bank i Silkeborg, i FIH og i Nykredit.

I Folkesparekassen vil Jens have ansvaret for rådgivning af afdelingens erhvervs kunder. Han glæder sig til at komme i gang og ser frem til at tage imod nye såvel som eksisterende kunder i afdelingen på Herningvej. ■

Sæt din underskrift digitalt

Fremover kan du slippe for en tur i sparekassen, hvis du skal underskrive nye aftaler. De fleste dokumenter kan du nu signere digitalt.

I Netbank har der længe været et såkaldt underskriftsrum, hvor man har haft mulighed for at underskrive kreditaftaler ved hjælp af sit personlige NemID. Nu er underskriftsrummet flyttet ud af Netbank, så også kunder uden en Netbankaftale får mulighed for at underskrive digitalt. Derudover er der nu også mulighed for at underskrive andre dokumenter. For eksempel en pensionsordning, gruppeforsikring, køb af garantbevis eller en fast overførsel. ■

REPRÆSENTANTSKABSMØDE I FOLKESPAREKASSEN 22. MARTS 2014

Nyt medlem i bestyrelsen

Lone Klit Malm blev nyt medlem af Folkesparekassens bestyrelse, da der på repræsentantskabsmødet den 22. marts var ikke mindre end 3 bestyrelsesposter på valg.

Der var i alt 5 kandidater opstillet. Formand Mads Velbæk, bestyrelsesmedlem Helle Nielsen, Helle Munch Oldefar fra Odense samt Lone Klit Malm og Sune Vadsholt Lyster, begge fra Aarhus. Mads Velbæk og Helle Nielsen blev begge genvalgt, mens den tredje post i bestyrelsen skulle besættes af et nyt medlem. Aage Kirkegaard havde forinden meddelt, at han ikke ønskede at stille op igen.

Efter afstemningen stod det klart, at posten gik til Lone Klit Malm. Et stort tillykke til Lone og god arbejdslyst til den nye bestyrelse i Folkesparekassen. ■

Ja til Funder Fælleskasse

Den planlagte sammenlægning af Folkesparekassen og Funder Fælleskasse Andelskasse blev godkendt af et enigt repræsentantskab.

Herefter mangler kun den endelige godkendelse fra Fælleskassens andelshavere, der efter al sandsynlighed kommer på plads på en ekstraordinær generalforsamling den 3. april - efter redaktionens deadline.

Myndighedernes godkendelse af sammenlægning ventes i maj, og så går arbejdet i gang med at konvertere Fælleskassens kunder over til Folkesparekassen. ■

MIKROLÅN – AKTIV FATTIGDOMSBEKÆMPELSE

Lorn Kimhengs lån til landbrugsjord

Lorn Kimheng og hendes mand lever sammen med deres tre børn i landsbyen Beoung Bassac i Kampong Siems-distriktet i Cambodja. Lorn dyrker grøntsager og ris og har nogle grise. Laver også grød, som hun sælger hjemmefra. Lorn Kimheng fortæller med et smil, at hun har fået et lån på \$ 1.500 fra mikrofinansinstituttet Hattha Kaksekar, som hun brugte til at købe landbrugsjord. For sit andet lån på \$ 2.000 købte hun fisk til at opdrætte, materiale til at bygge en hytte til sine fiskedamme, og så købte hun foder til grisene. Da det andet lån var betalt tilbage, besluttede Lorn at låne \$ 3.000 og købte en ny motorcykel, ændrer til at lægge æg samt byggede et træhus til ænderne. Familiens levestandard er blevet forbedret, siden Lorn begyndte at låne penge hos Hattha Kaksekar. Lorn ønsker at købe mere landbrugsjord og få flere fiskedamme, men allermost ønsker hun sig, at hendes børn kommer til at gå på universitetet.

Lorns historie inspirerer - og med god grund. En kvinde, som ellers ikke ville have fået et lån, har fået midler til at forbedre sin families vilkår og livskvalitet. Det vil være for enkelt at påstå, at mangel på penge er grunden til fattigdom, for

sammen med fattigdom er der ofte dårlige uddannelsesmuligheder, dårlig infrastruktur, politisk ustabilitet, korruption m.m. Men når et menneske oplever at kunne dække basale behov (mad, husly m.m.), skaber det håb om en bedre fremtid. Det gør en markant forskel for personen, familien og lokalsamfundet. Mikrofinans er derfor én metode til at ruste familien og lokalsamfundet og dermed bekæmpe fattigdommen.

Hvordan fungerer mikrofinans?

Formålet med mikrofinans er at tilbyde lån til enkeltpersoner eller grupper, der ellers ikke ville have mulighed for at opnå lån på grund af manglende kreditværdighed. Den almindelige banks usagte regel: 'Har du penge, kan du få - har du ingen, kan du gå', gælder altså ikke i institutioner, der yder mikrolån. Målet er at skabe økonomisk bæredygtighed hos fattige låntagere, ved at de får mulighed for at låne penge til at starte en lille virksomhed, spare sammen og kunne forsikre sig.

Størrelsen på et mikrolån varierer meget. Det kan være på alt fra 50 kr. til 25.000 kr., afhængigt af markedet i låntagerens land. I begyndelsen af mikrolånenes historie lånte MFI'er næsten udeluk-

kende til kvinder, og dette er selvfølgelig stadig normal praksis, men nogle MFI'er låner i lige så høj grad til mænd i dag. Særligt kvinder opnår fordele ved at tage et mikrolån – deres status både i hjemmet og i lokalsamfundet forandrer sig, når de bliver ansvarlige for at håndtere lån og opsparing og muligvis bliver aktivt involveret i beslutningsprocesser på alle niveauer i lokalsamfundet. Forskning viser desuden, at kvinder har en højere tilbagebetalingsrate end mænd, og når lånet bliver givet til kvinder, kommer det i højere grad alle i familien til gode.

Der er en forholdsvis høj rente på et mikrolån, som typisk ligger på 20-40 % pro anno. Dette skyldes blandt andet, at små lån er dyrere at administrere end store lån, og at arbejdet foregår ude hos kunderne og ikke på et kontor.

Josephines måde at skabe arbejdspladser

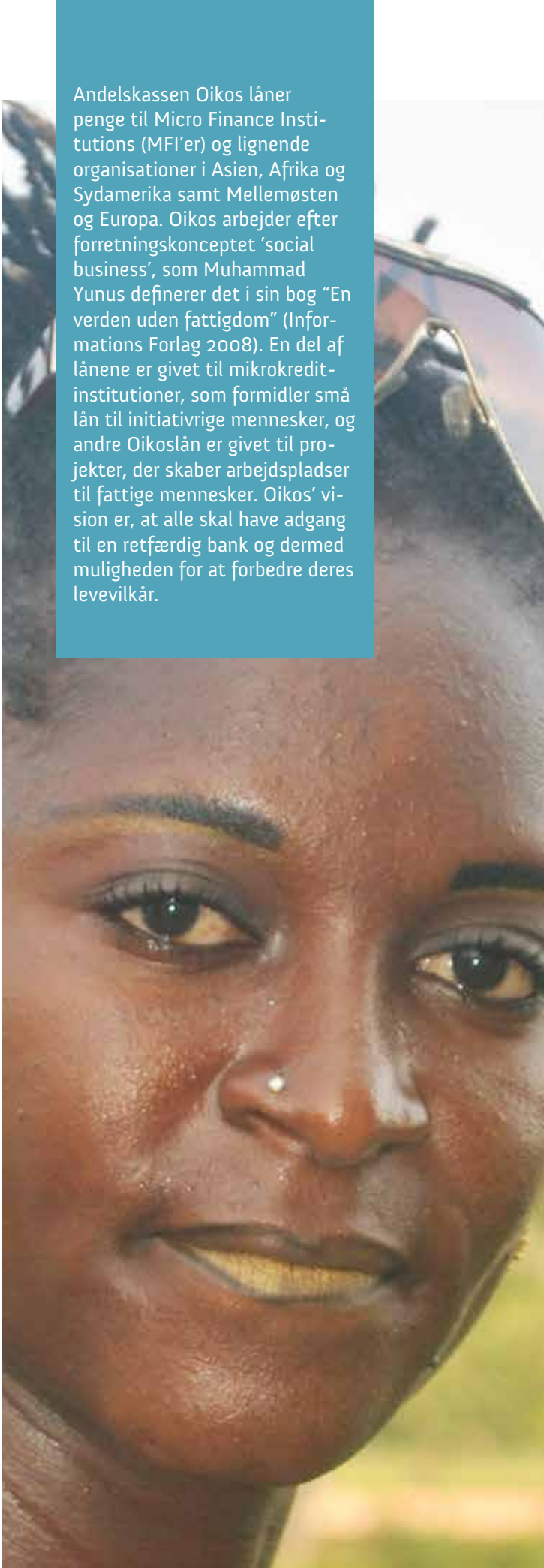
Mikrofinansiering udvikler sig hele tiden, og det gør andre muligheder for at arbejde sig ud af fattigdommen også.

Oikos låner også penge til Josephine i Ghana, der har en butik med redskaber og maskiner, som hun køber i Danmark og sender i containere til sin hjemby. Josephine bidrager på den måde til, at familier kan få et levebrød ved at have det grej, som er en forudsætning for, at håndværkere, landmænd m.fl. kan udføre deres arbejde - ofte på en mere tidsbesparende måde. 'En færdiguddannet svejser kan købe en billig svejsemaskine og komme i gang', siger hun.

Josephine har i dag fire ansatte til at passe butikken og tre nattevagter, som skal forhindre indbrud. Tre studerende kommer og rengør de varer, hun har med i containeren, og hun har et værksted, som reparerer og ordner de maskiner, som Josephine køber i Danmark. Josephine skaber arbejdspladser i sin hjemby, og det er et vigtigt bidrag til fattigdomsbekæmpelsen. Josephine fortæller, at hun holder udsalg, inden hun tager til Danmark for at købe et nyt varelager. Hun annoncerer i radioen, og der kommer kunder 1 til 1½ times kørsel fra byen og køber.

Josephine fortæller også, at hun aldrig sælger på kredit, for så får hun ikke pengene, når kunden har fået varen. Men kunden kan betale 'afdrag' på en vare i butikken, og når hele beløbet er betalt, får man den med hjem. Det fungerer godt!

Der er mange måder at få små lån til at fungere på, og Josephine har fundet sin. Og så er hun taknemlig for, at Oikos gør det muligt for hende at drive forretningen.

Andelskassen Oikos låner penge til Micro Finance Institutions (MFI'er) og lignende organisationer i Asien, Afrika og Sydamerika samt Mellemøsten og Europa. Oikos arbejder efter forretningskonceptet 'social business', som Muhammad Yunus definerer det i sin bog "En verden uden fattigdom" (Informations Forlag 2008). En del af lånene er givet til mikrokreditinstitutioner, som formidler små lån til initiativrige mennesker, og andre Oikoslån er givet til projekter, der skaber arbejdspladser til fattige mennesker. Oikos' vision er, at alle skal have adgang til en retfærdig bank og dermed muligheden for at forbedre deres levevilkår.

Udfordringer ved mikrofinans

Tilhængere af mikrofinans hævder, at lånene sætter gang i økonomisk selvforsyning, øger husholdningernes forbrug, tilbyder kvinder mere kontrol over husholdningens økonomi og typisk forbedrer børns ernæring. Kritikere hævder, at verdens mest sårbare fattige oftest ikke er i stand til at påtage sig risikoen ved iværksætteri, at mikrolåntagere ofte har måttet spare på mad, sælge hus, låne fra lånehajer eller tage et andet job for at tilbagebetale deres lån.

Oprindeligt var det sådan, at fem kvinder skulle være garantanter for hinandens lån, så hvis én i gruppen ikke kunne afbetale sit lån, måtte de andre i gruppen hjælpe med at betale lånet. Hvis MFI'en har givet et lån uden andre mennesker som garantanter, så står MFI'en alene tilbage med tabet, og dette afdækker de nogle gange ved at fratage ejeren ejendele, hus eller jord. Det er en af de triste, men mulige konsekvenser af mikrolån, og det er som regel det, kritikere peger på, når de siger, at mikrofinans ikke virker. Men MFI'er skal være konsekvente, for erfaringen siger, at flere vil prøve at slippe for at betale tilbage, hvis de ikke håndhæver deres krav. En MFI er en socialøkonomisk virksomhed, som lærer kunderne at varetage økonomi, som det foregår i den almindelige bankverden.

Lorn Kimheng får sine lån igennem et cambodjansk mikrofinansinstitut, som hedder Hattha Kaksekar ('Landmandshjælp'). De enkelte lån er maksimalt på ca. 20.000 kr. og med en løbetid på højst to år. Hattha Kaksekar er registreret af Cambodjas centralbank og berettiget til at håndtere både lån og opsparring. 72 % af lånene tages af kvinder, og pengene går primært til aktiviteter inden for handel og landbrug. Oikos kom i kontakt med Hattha Kaksekar igennem partnerorganisationen SIDI i Frankrig, der har mange års erfaring med mikrofinansiering.

På baggrund af al den viden og forskning, der efterhånden er udarbejdet om mikrofinans, er det en forudsætning, at rådgivningen og opfølgningen omkring det enkelte mikrolån bliver udført på en professionel og uvildig måde for at opnå den effekt af lånet, at det bidrager til at forbedre familiers levevilkår. At man overhovedet er begyndt at tilbyde fattige mennesker lån de seneste 40 år, er historisk banebrydende og en ny metode til at hjælpe mennesker ud af fattigdom.

Mindeord

Af Rigmor Rasmussen, Holbæk

Axel Matthiessen gik bort omkring årsskiftet. Axel voksede op i Nordsjælland. Hans far var gartner. Axel blev uddannet til mejerist. Tidligt lærte han JAK at kende og var hele sit liv en svoren JAK mand. Han talte meget og gerne om JAK.

På rejser med DSB lagde han tit brochurer i toget. Hvis folk nu havde lyst til at læse dem. Tid var et elastisk begreb i en diskussion.

Cyklen et nemt transportmiddel. Eventuelle forsinkelser ikke at regne.

Han var medstifter af Eggeslevmagle andelskasse og trofast medlem.

Han byggede et særpræget hus på en beskeden grund. Skabte ligeledes en særpræget have, hvor foreninger holdt havevandring. Trods havens lidenhed var der utroligt mange blomster og lækroge i sommersonnen.

For de gamle som faldt, er der nye overalt. Men der er et stykke vej til én som Axel.

Et sidste farvel til Axel Matthiessen

Af Bo Nielsen, Østervrå

Jeg har aldrig set så mange tt og ss som i Matthiessen, men det var typisk for Axel. Han var ikke, som folk er flest.

Ib Grand Jakobsen og jeg, Bo Nielsen, rejste til Skælskør den 9. januar for at sige farvel til Axel. Det var en stille og meget fin højtidelighed med efterfølgende kaffe og kage på Postgården. Hvor ellers? Et fællestæk for alle talerne var, at Axel ikke hørte til den mundlamme type. "Axel, du har ordet, men gør det så kort som muligt". Det var en typisk bemærkning fra ordstyreren til landsmøderne i JAK, men han kunne sætte fart i diskussionerne.

En af talerne på Postgården, en forstander for en højskole i Eggeslevmagle, gav et rigtigt godt billede af Axel. De havde købt en lille skole først i goerne i byen, men manglede 50.000 kr. for at komme videre i projektet. Vedkommende havde været hele turen rundt for at låne pengene, men forgæves. Endelig var der én, der spurgte, om han talte med Axel fra Eggeslevmagle Andelskasse.

Som sagt så gjort. Den nybagte forstander kontaktede Axel. Låntager kunne meddele, at der ikke kunne stilles sikkerhed for lånet. Axel så på ham og kunne fornemme, at det var et solidt menneske, han havde for sig. "Jeg tager dig som sikkerhed", og så var den sag klaret. Og som alle kan forstå, så lever skolen den dag i dag.

Axel vil blive husket og savnet blandt venner!

Thorleif Skjødt ny direktør i Fælleskassen

Fra Fælleskassens hjemmeside har vi klippet følgende information

Thorleif Skjødt havde den 1. marts sin første arbejdsdag på Bülowsvej 48 A.

I bestyrelsen er vi glade og forventningsfulde, og vi glæder os til at tage fat på en ny epoke i Fælleskassens historie sammen med Thorleif.

Vi søgte en visionær direktør, og vi har fundet en mand, der både har visioner, energi og solide resultater i bagagen. Ansøgerfeltet var stærkt, og det har været en fornøjelse at se den interesse, der har været for at gribe den solide og sunde stafet, Lars Frederiksen jo har besluttet at give videre.

Med Thorleif om bord får vi en direktør, der med stor entusiasme vil drive og lede Fælleskassen videre i den ånd og med de værdier, der er vores. I valget af ny direktør har det været helt afgørende for os at finde en person, der – sammen med vores dygtige medarbejdere – kan værne om og udleve vores nøgleværdier i hverdagen. Thorleif har netop søgt os, og vi har nikket til ham, fordi han og vi ser, at demokratiet, at principperne om bæredygtig udvikling, at vores fornuftige/solide tilgang til bankdrift samt det forhold, at vi har en enkel og gennemskuelig forretningsmodel, er en pakke med muligheder i. En pakke, eller et fællesskab om man vil, som endnu flere kunne have glæde af at tage del i. Det budskab og den invitation er vi sikre på, at Thorleif vil være den helt rigtige til både at efterleve og til at udbre-

de. Samtidig - og nok så vigtigt - er vi trygge ved, at vores sunde og velpolstrede Fælleskassen forbliver stærk under Thorleifs daglige ledelse. Thorleif har dokumenteret 'styr på bogen' og er stærk på kreditområdet. CV'et vidner om gode resultater på både personaletrivsel og bundlinje.

Om Thorleif kan vi i øvrigt fortælle, at han kommer fra en stilling som filialdirektør i Danske Bank, Gilleleje. Thorleif blev ansat som elev i Bikuben i 1995. Få år senere blev han forfremmet til souschef samme sted og har siden i 14 år fungeret som leder i først Bikuben, siden BG Bank og endelig Danske Bank. Han er 39 år, gift med Kathrine og far til Alma og Linus på henholdsvis 10 og 5 år.

Jamen passer han så til os, kan man spørge? Han kommer jo fra en af de store! Til det vil vi sige: Ja! Han har i hvert fald gjort et positivt og overbevisende indtryk på os i bestyrelsen. Der var god kemi fra første øjeblik. Han virker som en mand med hjertet på rette sted, og han har en nysgerrig og meget positiv tilgang til mennesker. Og når vi udfordrer ham på, om han nu også kan trives i en lille organisation uden al den hjælp og service, der hører med til at være i en stor, er svaret fra Thorleif, at det kan han godt, for han er god til netværk og god til alliancer – og ser sådan på det med størrelsen, at når det i ny og næ er en udfordring at være lille, er det vigtigt at være allierede med andre, der ligner os.

*På bestyrelsens vegne
Peter Højgaard Pedersen*

JAK DANMARK PÅ FOLKEMØDET 12. – 14. JUNI 2014

Af Jakob Mikkelsen, formand for JAK Danmark

JAK

JAK Danmark er blevet inviteret til at deltage i et teltfællesskab på Folkemødet på Bornholm 2014. Vi fik en henvendelse fra NOAH og Frie Bønder Levende Land om at støtte deres deltagelse, alternativt selv deltage. Vi besluttede i bestyrelsen at gøre forsøget og deltage vel vidende, at det er et krævende arrangement, men også et arrangement med mange muligheder.

Hvad er Folkemødet på Bornholm?

Ideen til Folkemødet på Bornholm stammer fra Sverige, hvor de har Almedalsveckan, hvor folket og politikerne møder hinanden. So ein Ding muss wir auch haben, sagde de så på syngende bornholmsk, og som sagt så gjort. Nu mødes små og (måske mest) store på Bornholm. Det er efterhånden ved at være ret stort, så det er en udfordring at få overnatning osv. inden for rimelig afstand og til rimelig pris, men det er lykkedes – i det mindste det med prisen.

Forventninger til Folkemødet

Vi befinder os for nuværende rigtig godt sammen med de to andre i teltet, og vi tror, at vi er gode for hinanden rent publikumsmæssigt. Vi deler telt, hvor der vil komme masser af gæster. I løbet af Folkemødet vil vi invitere gæster til en snak og måske også tænde for mikrofonen en gang imellem. Som beskrevet nedenfor er der også mulighed for at "optræde" for et lidt større publikum ved et arrangement på den nærliggende skole.

En udfordring

Som landet ligger lige nu, er den største udfordring at få fremstillet noget oplysningsmateriale til uddeling og til at skabe dialogen med gæsterne over. Men det skal nok gå.

Besøg os på Folkemødet

Vi har fået studeplads tildelt, nemlig nr. D 14 beliggende på DANCHELS område. Danchel Anlæg ligger øverst oppe langs Strandvejen, som er den gennemgående vej forbi alle aktiviteter og ganske kort fra pladsen med hovedaktiviteterne. Vi har bestilt telt opsat og nedtaget, og vi har bestilt et el-anlæg med kaffemaskine og med udtag til mikrofonanlæg. Det mødetelt, der findes på Danchels anlæg, er stort set booket, men er også blandt de dyre telte. Ca. 50 meter fra vores studeplads ligger Kongeskærskolen med tre fuldt moderne udstyrede klasselokaler med borde og stole - med plads til 40 personer. Der kan sikkert nok være i alt 50 personer. Da der er spærretider, hvor folkemødet har særlige arrangementer, kunne vi få torsdag eftermiddag, dele af fredag og dele af lørdag til vore møder på skolen eller i et telt. Vi har valgt at satse på fredag fra kl. 14.45 til 17.00 og i et lokale på Kongeskærskolen.

Indtil videre er det besluttet, at Lis og Kurt Poulsen samt undertegnede deltager.

INFORMATION FRA JAK ANDELSKASSEN ØSTERVÅ

Nye ansatte hos JAK Andelskassen Østervå

Charlotte Dunker Christensen er nyansat som assistent. Charlotte er uddannet revisor og kommer fra en stilling hos KPMG.

Johan Olesen er ansat som ny seniormedarbejder. Johan har været 41 år i Danske Bank. Har blandt andet været landbrugs-kundechef i Aalborg og erhvervsrådgiver i Hjørring. Han har derfor stor ekspertise i servicering af både private og erhvervs-kunder.

Rikke Storgaard er ansat som praktikant for en 3 måneders periode. Hun er i gang med et studie som finansøkonom.

"Jeg synes, at det er flot, at andelskassen tager sig tid til den slags. Det er jo vores fremtid, vi skal investere i", siger Bo Nielsen, Østervå.

Tjener dine penge noget formål?

Opret en rentefri indlånskonto i vores regnbueafdeling. Kontoformen giver mulighed for grønne og bæredygtige udlån indenfor miljø, kulturelle og sociale områder.

Regnbueafdelingens "etiske råd" varetages af Regnbueforeningen, der er en selvstændig forening.

Nærmere information:
John Wismann – Andelskassen JAK Slagelse

Andelskassen J.A.K. Slagelse
Løvegade 63, 4200 Slagelse
Telefon 58 50 47 70

www.andelskassen-jak-slagelse.dk

JAK Fonden

En fond der virker for JAKs tanker

- Rentefrie lån
- Fremme af humanitet, tolerance og næstekærlighed i teori og praksis

Donationer til fonden kan ske på mange måder. Bl.a. andels/garantibeviser der vil kunne udnyttes til at yde lavtforrentede lån til unge mennesker under uddannelse

Gletcher Energiteknik -
70 22 48 89 · www.gletcher.dk

- Salg og service af varmepumper, køleanlæg, solpaneler og solfangere
- Solvarmepumpen EVI-Heat med markedes højeste COP værdi på 6
- Opstartsbesøg og årlige eftersyn
- Gør det selv hjælp, dimensionering og montagevejledning
- Gratis telefon- og emailrådgivning fra klimaskærm til varmekilde

Billige lån til bæredygtige formål

Kontakt Folkesparekassen, JAK Andelskasse Østervrå eller Funder Fælleskasse Andelskasse, for at høre nærmere om ØKOlån.

Beplantning – Træpleje – Beskæring
– Fældning – Hegn – Rådgivning
– Pleje og vedligeholdelse

Anders Matthiessen Anlægsgartnerfirma

Skudehavnsvej 17 A
2100 København Ø
Tlf. 35 26 70 38

Elmebech ApS

Wildersgade 51
1408 København K

Tlf. 3295 9403 Fax. 3295 9409
Mobil 2120 9404

E-mail: elmebech@elmabech.dk

Henning Bech Frederiksen

Rådgivende Civiløkonom, HD

komunikation
og ord omtale
er redigering
skrivearbejde
erview intern
i ord ekstern
ma magasiner
tysk facebook
anding design
tale blogging
youtube viral
markedsføring
semeddelelser
urnalist web
kommunikation
storytelling
ressestrategi
ustritekster
ommunikation
alancearbejde
ates artikler

weblogs youtube viral i
flash mobs reklame mail
nyheder pressemeddelel
ord nyhedsopdatering ko
web pre
kriseko
webrekl
journal
storyte
presses
omtale
industr
vejledn
erhverv
vervsny
freelan
pressef
artikler logo design v
plakater brochurer hjer
mailreklamer Google Goo
AdWords Google seo omt

**Bedre og mere
omtale af
din virksomhed**

chib pressebureau

klik www.chib.dk
ring: 31 65 01 89

JAKOMEGA-grunden søger ny indehaver.

Henvendelse til: Steen Møller Nielsen,
JAK Andelskassen Østervraa
Tlf. 98 95 20 88
E-mail: jakjak@mail.dk

FØLG JAK DANMARK PÅ:

Facebook: [jakdanmark](https://www.facebook.com/jakdanmark)

Twitter: [@jakdanmark](https://twitter.com/jakdanmark)

web: www.jakdanmark.dk

JAKs nyhedsbrev

JAK pengeinstitutter

JAK Andelskassen Østervraa

Vrængmosevej 1, 9750 Østervraa
Tlf.: 98 95 20 88 / Fax: 98 95 20 31
www.jak-oestervraa.dk
E-mail: jakjak@mail.dk
Åbningstid:
Mandag kl. 9.00 – 12.00
Torsdag kl. 15.00 – 17.45
Telefontid: Tirsdag – onsdag – fredag
kl. 9.00 – 12.00

Funder Fælleskasse Andelskasse

Herningvej 37, 8600 Silkeborg
Tlf.: 86 81 15 44
www.funder.faelleskasse.dk
E-mail: funder.faelleskasse@mail.dk
Åbningstid:
Tirsdag kl. 10.00 – 12.30
Torsdag kl. 15.30 – 17.30

Foreningen af JAK pengeinstitutter

Herningvej 37, 8600 Silkeborg
Tlf. 24 98 86 81 / fax 86 81 13 75
E-mail: andelskasseforeningen@jak.
dk
Kontortid:
Mandag, tirsdag og onsdag
kl. 10.00 – 13.00
Torsdag kl. 14.00 – 17.30

Folkesparekassen, Silkeborg

Herningvej 37, Postboks 169,
8600 Silkeborg
www.folkesparekassen.dk
E-mail:
info@folkesparekassen.dk
Tlf.: 86 81 16 11/Fax: 86 81 13 75
Åbningstid:
mandag – fredag kl. 10.00 – 16.00
torsdag kl. 10.00 – 17.30

Folkesparekassen, Odense

Dalumvej 11,
5250 Odense SV
Tlf.: 66 11 22 31/Fax: 65 91 62 31
www.folkesparekassen.dk
E-mail:
info@folkesparekassen.dk
Åbningstid:
Mandag – fredag kl. 10.00 – 16.00
Torsdag kl. 10.00 – 17.30

Folkesparekassen Aarhus

Frederiks Alle 43, 8000 Aarhus
Tlf. 86 13 51 00/ Fax 86 18 03 08
www.folkesparekassen.dk
E-mail:
info@folkesparekassen.dk
Åbningstid:
Mandag – fredag kl. 10.00 – 16.00
Torsdag kl. 10.00 – 17.30

Folkesparekassen Ebeltoft

Østeralle 8 A
8400 Ebeltoft
Tlf. 86 34 09 00/Fax 87 52 53 64
www.folkesparekassen.dk
E-mail:
info@folkesparekassen.dk
Åbningstid:
Mandag – onsdag kl. 9.30 – 13.00
Torsdag kl. 9.30 – 18.00
Fredag kl. 9.30 – 12.00

Andelskassen JAK Slagelse

Løvegade 63, 4200 Slagelse
Tlf.: 58 50 47 70 / Fax: 58 50 12 57
www.ajak.dk
E-mail: info@ajak.dk
Åbningstid:
Mandag kl. 12.00 – 16.00
Tirs-, ons- og fredag kl. 10.00 – 16.00
Torsdag kl. 10.00 – 18.00

Brenderup Andelskasse afd. Andelskassen JAK Slagelse

Brenderupvej 12, 5464 Brenderup
Tlf./Fax: 64 44 13 64
www.ajak.dk/brenderupafdeling
E-mail: andelskassen@jak-brenderup.dk
Åbningstid:
Torsdag kl. 18.30 – 19.30

Morsø Andelskasse afd.

Andelskassen JAK Slagelse

Jernbanegade 9, 7900 Nykøbing Mors
Tlf. 97 71 01 44. Fax. 97 71 01 64
www.ajak.dk/morsafdeling
E-mail: morsoe@andelskassen-jak.dk
Åbningstid:
Mandag og onsdag kl. 10.00 – 13.00
Tirsdag lukket
Torsdag kl. 12.30 – 16.30
Fredag kl. 12.30 – 14.30
Telefonerne er lukket om fredagen, men der
kan lægges besked, så ringer vi tilbage.

Thisted Andelskasse afd.

Andelskassen JAK Slagelse

Frederiksgade 6, 7700 Thisted
Tlf.: 97 91 04 44 / fax 97 92 57 44
www.ajak.dk/thistedafdeling
E-mail: thisted-andelskasse@mail.dk
Åbningstid:
Mandag og onsdag 10.00 – 12.00
Tirsdag og torsdag 11.00 – 17.00

www.jak.dk JAK på nettet

På "www.jak.dk" kan du få oplysninger om JAK DANMARK og JAKs lokale aktivitetsgrupper samt om JAK pengeinstitutterne. På Facebook kan du "synes om" JAK DANMARK - og her få de nyeste opdateringer om aktuelle begivenheder!

JAK DANMARK er talerøret over for offentligheden om bevægelsens langsigtede mål: Gennemførelse af det danske folks økonomiske frigørelse ved oprettelse af en rentefri samfundsbank. JAK DANMARK udgiver JAK bladet, der stiller tidens økonomiske problemer under debat og anviser nye veje og midler til at løse problemerne. De lokale aktivitetsgrupper i JAK varetager på det lokale plan oplysningsarbejdet om JAKs ideer om det rentefri samfund og støtter det til enhver tid værende praktiske arbejde. JAK pengeinstitutterne arbejder som et alternativt tilbud inden for den danske lovgivnings rammer på baggrund af JAKs ideer om et rentefrit økonomisk system.

JAK pengeinstitutternes væsentligste kendetegn er, at de er til for brugerne. Kernen i deres virke er en »rentefri afdeling«, hvor rentefri indlån giver mulighed for lavtforrentede udlån.

JAK kan ikke løse denne store opgave alene.

Vi indbyder derfor til en dialog med andre bevægelser, foreninger og organisationer – ligesom JAK opfordrer ethvert menneske til at overveje, om der er brug for tanker om økonomisk og menneskelig frigørelse.

JAK viser en vej og indbyder til samarbejde herom.

Medlemskab af JAK Danmark. Abonnement på JAK bladet

JAK Danmark – for menneskelig og økonomisk frigørelse – ikke ved vold – ikke ved kunstgreb – men ved jævn sund fornuft.

Undertegnede ønsker at tegne medlemskab af JAK Danmark og/eller abonnement på JAK bladet:

Sæt kryds ved det ønskede

- kr 400,00 for medlemskab af JAK Danmark, incl. JAK. bladet
- kr 225,00 for medlemskab af JAK Danmark, excl. JAK bladet
- kr 225,00 for pensionister, incl. JAK bladet
- kr 225,00 for studerende, incl. JAK bladet
- kr 200,00 for abonnement på JAK bladet uden medlemskab

Navn .....

Adresse .....

Postnr. og by .....

Dato .....